

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2013. gada 14. martā*

Konkurence — LESD 101. panta 1. punkts — Analogiska valsts tiesiskā regulējuma piemērošana — Tiesas kompetence — Divpusēji nolīgumi starp apdrošināšanas sabiedrību un automašīnu remontdarbnīcām par remontdarbu stundas izcenojuma likmēm — Izcenojuma likmju pieaugums atkarībā no apdrošināšanas līgumu skaita, kas apdrošināšanas sabiedrībai noslēgti ar šo starpnieku statusā rikojošos remontdarbnīcu starpniecību — Jēdziens “nolīgums, kura mērķis ir ierobežot konkurenci”

Lieta C-32/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága* (Ungārija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2010. gada 13. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 21. janvārī, tiesvedībā

Allianz Hungária Biztosító Zrt. ,

Generali-Providencia Biztosító Zrt. ,

Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége ,

Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft ,

Paragon-Alkusz Zrt., *Magyar Opelkereskedők Bróker Kft* tiesību pārņēmēja,

pret

Gazdasági Versenyhivatal .

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Safjans [*M. Safjan*] un M. Bergere [*M. Berger*],

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 7. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Allianz Hungária Biztosító Zrt* vārdā – *Z. Hegyemegi-Barakonyi* un *P. Vörös, ügyvédek*,

* Tiesvedības valoda – ungāru.

- *Generali-Providencia Biztosító Zrt* vārdā – *G. Fejes* un *L. Scheuer-Szabó*, *ügyvédek*,
 - Ungārijas valdības vārda – *M. Z. Fehér*, *K. Szíjjártó* un *K. Molnár*, pārstāvji,
 - Eiropas Komisijas vārdā – *V. Bottka*, *L. Malferrari* un *M. Kellerbauer*, pārstāvji,
 - EBTA Uzraudzības iestādes vārdā – *X. Lewis* un *M. Schneider*, pārstāvji
- noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2012. gada 25. oktobra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par LESD 101. panta 1. punkta interpretāciju.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp sabiedrībām *Allianz Hungária Biztosító Zrt.* (turpmāk tekstā – “*Allianz*”), *Generali-Providencia Biztosító Zrt.* (turpmāk tekstā – “*Generali*”), *Magyar Peugeot Márkakereskedők Biztosítási Alkusz Kft* (turpmāk tekstā – “*Peugeot Márkakereskedők*”), *Magyar Opelkereskedők Bróker Kft* tiesību pārņēmēju *Paragon-Alkusz Zrt.* (turpmāk tekstā – “*Opelkereskedők*”) un apvienību *Gépjármű Márkakereskedők Országos Szövetsége* (turpmāk tekstā – “*GÉMOSZ*”), no vienas puses, un *Gazdasági Versenyhivatal* (konkurences iestāde, turpmāk tekstā – “*GVH*”), no otras puses, par šīs pēdējās pieņemto lēmumu, ar kuru šiem uzņēmumiem, kā arī *Porsche Biztosítási Alkusz Kft* (turpmāk tekstā – “*Porsche Biztosítási*”) ir piemēroti naudas sodi par to, ka tie ir noslēguši virkni nolīgumu ar mērķi, kas ir vērsti pret konkurenci (turpmāk tekstā – “strīdīgais lēmums”).

Atbilstošās tiesību normas

Ungārijas tiesiskais regulējums

- 3 1996. gada Likuma Nr. LVII par negodīgas vai konkurenci ierobežojošas komercprakses aizliegšanu (*A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. Törvény*, turpmāk tekstā – “*Tpvt*”) preambulā ir noteikts:

“Sabiedrības interesēm saglabāt saimniecisko efektivitāti un sociālo attīstību veicinošo konkurenci tirgū, kā arī patērētāju un uzņēmumu interesēm, kurās ir ievērotas godīgas komercdarbības prasības, ir vajadzīgs, lai valsts ar tiesisko regulējumu nodrošinātu veselīgu un brīvu konkurenci. Tālab jāpieņem konkurences tiesību normas, kurās ir aizliegtas taisnīgai konkurencei pretrunā esošas vai saimniecisko konkurenci ierobežojošas tirgus prakses, liegta konkurencei kaitējoša uzņēmumu koncentrācija, vienlaikus ievērojot vajadzīgos organizatoriskos un procesuālos nosacījumus. Lai sasniegtu šos mērķus, parlaments – ievērojot vajadzību tuvināt Ungārijas konkurences likuma tradīcijas Eiropas Kopienas tiesiskajam regulējumam – pieņem šādu likumu [..].”

- 4 *Tpvt* 11. panta ar nosaukumu “Konkurenci ierobežojošu nolīgumu aizliegums” 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Ir aizliegti visi nolīgumi starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību, publisko tiesību subjektu, apvienību un citu tamlīdzīgu veidojumu saskaņotas darbības un lēmumi [..], kuru mērķis vai sekas ir vai var būt nepieļaut, ierobežot vai kropļot konkurenci. Par tādiem nav uzskatāmi nolīgumi, kuri noslēgti starp uzņēmumiem, kas nav savstarpēji neatkarīgi.

2. Šis aizliegums attiecas konkrēti uz:

- a) iepirkuma vai pārdošanas cenu vai kādu citu tirdzniecības nosacījumu tiešu vai netiešu noteikšanu;
- b) ražošanas, izplatīšanas, tehnoloģiskās attīstības vai investīciju ierobežošanu vai kontrolēšanu;
- c) piegādes tirgu sadali, piegādātāju izvēles ierobežošanu un konkrētu preču iegādes liegšanu konkrētiem patērētājiem;
- d) tirgu sadali, pārdošanas liegšanu vai pārdošanas veidu izvēles ierobežošanu;

[atcelts]

- f) ienākšanas tirgū liegšanu;
- g) gadījumiem, kad līdzvērtīgos vai vienādas iedabas darījumos līdzēju starpā notiek diskriminēšana, tostarp nosakot cenas, samaksas termiņus, pārdošanas vai iepirkuma nosacījumus vai metodes tā, ka konkrētiem līdzējiem tiek radīti neizdevīgāki konkurences apstākļi;
- h) līguma noslēdzamības pakārtošanu nosacījumam par tādu saistību uzņemšanos, kuras ne savas iedabas dēļ, ne atbilstoši saimnieciskās darbības paražām nav saistītas ar šādu līgumu priekšmetu.”

5 *Tpvt* likumprojekta anotācijā minētais 11. pants tika pamatots ar šādiem apsvērumiem:

“Konkurences tiesību jomā ir sagaidāmas ļoti būtiskas izmaiņas ar ļoti ievērojamām saimnieciskajām sekām. Šīs izmaiņas galvenokārt ir veicamas tiesību saskaņošanas labad. [...] EEK līguma 85. pantā ir noteikts vispārīgs aizliegts vienošanos aizliegums un aizliegti gan horizontāli, gan vertikāli nolīgumi. [...] Ar šo priekšlikumu – gluži tāpat kā Likumā par kapitālu tirgiem un EEK līguma 85. pantā – aizliegto vienošanos jomā tiek īstenots šis aizlieguma princips. Tas nozīmē, ka tiesiskajā regulējumā ir noteikts aizliegts vienošanos vispārīga aizlieguma princips un saistībā ar to paredzēti noteikumi par izņēmumiem un atkāpēm. [...] priekšlikuma 11. panta 1. punktā ir aizliegts ne vien – kā Likumā par kapitālu tirgiem – viss, kas ierobežo vai izslēdz (liedz) konkurenci, bet arī saskaņā ar EEK līguma 85. pantu viss, kas kropļo konkurenci. [...] Priekšlikumā ne tikai vispārīgi tiek aizliegtas aizliegtās vienošanās, bet arī atbilstoši normatīvajam risinājumam, kas rasts Likumā par kapitālu tirgiem un EEK līguma 85. pantā, neizsmeļoši ir uzskaitīti konkurenci parasti ierobežojošu nolīgumu piemēri. Šis uzskaitījums ir plašāks par Likumā par kapitālu tirgiem rodamo un līdzinās EEK līguma 85. panta 1. punktā esošajam aizliegto vienošanos veidu uzskaitījumam.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 6 Reizi gadā Ungārijas apdrošinātāji, tostarp arī *Allianz* un *Generali*, vienojas ar remontdarbnīcām par nosacījumiem un izcenojuma likmēm, ko piemēro apdrošinātāja apmaksājamajiem negadījumā cietušo apdrošināto automašīnu remontdarbu pakalpojumiem. Tādējādi šīs darbnīcas var tūlītēji veikt remontdarbus atbilstoši ar apdrošinātāju nolīgtajiem nosacījumiem un izcenojuma likmēm.
- 7 Kopš 2002. gada nogales virkne markas automašīnu izplatītāju, kas darbojas arī kā remontdarbnīcas, uzticēja markas automašīnu izplatītāju valsts apvienībai *GÉMOSZ* reizi gadā to vārdā ar apdrošinātājiem vienoties, noslēdzot pamatnolīgumus par negadījumā cietušo automašīnu remontdarbiem piemērojamo stundas izcenojuma likmi.

- 8 Šie izplatītāji ar apdrošinātājiem bija saistīti divējādi. No vienas puses, tie uz apdrošinātāju rēķina remontē negadījumā cietušās apdrošinātās automašīnas, un, no otras puses, tie darbojas kā šo apdrošinātāju starpnieki, automašīnu pārdošanas vai remonta brīdī savu brokeru vai piesaistīto brokeru uzdevumā saviem klientiem piedāvājot apdrošināt automašīnas.
- 9 2004. un 2005. gadā *GÉMOSZ* noslēdza pamatnolīgumus ar *Allianz*. Pēc tam šī pēdējā, pamatojoties uz pamatnolīgumiem, noslēdza individuālus nolīgumus ar minētajiem izplatītājiem. Šajos nolīgumos tika paredzēts, ka izplatītāji par negadījumā cietušās automašīnas remontdarbiem saņemtu lielāku izcenojuma likmi, ja *Allianz* automašīnu apdrošināšanas polišu skaits sasniegtu noteiktu procentuālo daļu no šā izplatītāja pārdoto apdrošināšanu kopapjoma.
- 10 Šajā laikā *Generali* ar *GÉMOSZ* pamatnolīgumus nenoslēdza, taču noslēdza individuālus nolīgumus ar šiem izplatītājiem. Lai arī šajos nolīgumos nebija tāda rakstiska noteikuma par izcenojuma likmju palielinājumu kā *Allianz* nolīgumos iekļautie, *GVH* tomēr konstatēja, ka praksē *Generali* piemēroja līdzīgus komerciālus stimulus.
- 11 Minētos nolīgumus, kā arī citus piecu prasītāju pamatlietā un *Porsche Biztosítási* noslēgtos nolīgumus *GVH* strīdīgajā lēmumā atzina par nesaderīgiem ar *Tpvt* 11. pantu. Šie nolīgumi var tikt iedalīti šādās kategorijās:
- horizontāli nolīgumi, ko iemieso trīs *GÉMOSZ* laikā no 2003. līdz 2005. gadam pieņemtie lēmumi, kuros tika noteiktas marku automašīnu izplatītājiem “ieteiktās cenas”, kas par automašīnu remontu piemērojamas apdrošinātājiem;
 - 2004. un 2005. gadā *GÉMOSZ* un *Allianz* starpā noslēgtie pamatnolīgumi, kā arī šajā laikā starp vairākiem marku automašīnu izplatītājiem un attiecīgi *Allianz* un *Generali* noslēgtie individuālie nolīgumi, kuros remontdarbu pakalpojumu stundas izcenojuma likmes lielums bija padarīts atkarīgs no apdrošināšanas līgumu noslēgšanas jautājumā sasniegtā rezultāta;
 - dažādi nolīgumi, kas laikā no 2000. līdz 2005. gadam noslēgti starp *Allianz* un *Generali*, no vienas puses, un vairākiem apdrošināšanas brokeriem *Peugeot Márkakereskedők*, *Opelkereskedők* un *Porsche Biztosítási*, no otras puses, lai ietekmētu šo pēdējo praksi, nosakot tostarp automašīnu apdrošināšanas līgumu minimālo skaitu vai procentuālo attiecību, kas brokerim jāiegūst noteiktā laikposmā, un paredzot brokerim atlīdzību, kuras apmērs bija atkarīgs no apdrošinātājam sarūpēto līgumu skaita.
- 12 *GVH* uzskatīja, ka šā veida nolēmumu kopuma, tos skatot gan visus kopā, gan katru atsevišķi, mērķis bija ierobežot konkurenci automašīnu apdrošināšanas līgumu tirgū un automašīnu remontdarbu pakalpojumu tirgū. *GVH* atzina, ka, tā kā netiek iespaidota tirdzniecība Kopienā, šiem nolīgumiem LESD 101. pants nav piemērojams un tāpat to prettiesiskums izriet vienīgi no valsts konkurences tiesībām. Šā prettiesiskuma dēļ tā aizliedza turpināt attiecīgās darbības un piemēroja šādus naudas sodus: HUF 5 319 000 000 apmērā *Allianz*, HUF 1 046 000 000 apmērā *Generali*, HUF 360 000 000 apmērā *GÉMOSZ*, HUF 13 600 000 apmērā *Peugeot Márkakereskedők* un HUF 45 000 000 apmērā *Opelkereskedők*.
- 13 Izskatījusi prasītāju pamatlietā celto prasību par lēmuma atcelšanu, *Fővárosi Bíróság* (Budapeštas tiesa) daļēji grozīja strīdīgo lēmumu, kuru apelācijas instancē *Fővárosi Ítéltábla* (Budapeštas apelācijas tiesa) savukārt atstāja negrozītu.
- 14 Prasītājas pamatlietā par minēto spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību *Legfelsőbb Bíróság* (Kasācijas tiesa), apgalvojot tostarp, ka attiecīgo nolīgumu mērķis nebija ierobežot konkurenci.

15 *Legfelsőbb Bíróság* norāda, pirmkārt, ka *Tpvt* 11. panta 1. punkta redakcija ir gandrīz identiska LESD 101. panta 1. punkta redakcijai un tas, kā minētais *Tpvt* 11. pants galu galā tiks interpretēts saistībā ar aplūkoto nolīgumiem, nākotnē vienlīdz ietekmēs LESD 101. panta interpretāciju šajā dalībvalstī. Šī tiesa turklāt uzsver, ka ir skaidri redzama interese, lai Savienības tiesību normas un jēdzieni tiktu interpretēti vienveidīgi. *Legfelsőbb Bíróság* konstatē, otrkārt, ka Tiesa vēl nav spriedusi par to, vai tādi nolīgumi kā pamatlietā aplūkoti var tikt uzskatīti par “nolīgumiem, kuru mērķis pēc to dabas ir ierobežot konkurenci”.

16 Šādos apstākļos *Legfelsőbb Bíróság* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai par pretrunā LESD 101. panta 1. punktam esošiem nolīgumiem, kuru mērķis ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, var uzskatīt divpusējus nolīgumus, kas noslēgti starp kādu apdrošināšanas sabiedrību un noteiktām automašīnu remontdarbnīcām vai starp kādu apdrošināšanas sabiedrību un kādu automašīnu remontdarbnīcu apvienību, saskaņā ar kuriem remontdarbu cena stundā, kuru apdrošināšanas sabiedrība maksā remontdarbnīcai par tās veikto apdrošināto automašīnu remontēšanu, ir atkarīga citu faktoru starpā no to apdrošināšanas līgumu skaita un procentuālās daļas, kurus minētā apdrošināšanas sabiedrība noslēgusi ar remontdarbnīcas, kas rīkojas kā minētās apdrošināšanas sabiedrības apdrošināšanas brokeris, starpniecību?”

Par Tiesas kompetenci

17 *Allianz, Generali*, Ungārijas valdība un Eiropas Komisija uzskata, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz prejudiciālo jautājumu, lai arī strīdam pamatlietā LESD 101. panta 1. punkts nav piemērojams, jo pamatlietā aplūkoti nolīgumi neietekmē tirdzniecību Kopienā.

18 Komisija, kuru šajā ziņā tiesas sēde atbalstīja *Generali* un Ungārijas valdība, norāda, ka LESD 101. panta un *Tpvt* 11. panta starpā pastāvot īpaša saikne, kas izrietot ne tikai no tā, ka tajos lietoti identiski jēdzieni, bet arī no konkurences tiesību decentralizētas piemērošanas sistēmas, kas ieviesta ar Padomes 2002. gada 16. decembra Regulu (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV L 1, 1. lpp., OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 8. nod., 2. sēj., 205. lpp.). No iesniedzējtiesas lēmuma arī izrietot, ka *Legfelsőbb Bíróság* ievēros Tiesas norādījumus un tos vienveidīgi attiecinās gan uz gluži iekšējām situācijām, gan situācijām, kurās piemērojams arī LESD 101. pants. *Allianz* tostarp norāda, ka pastāv Savienības interese, lai tāda no Savienības tiesībām aizgūta tiesību norma kā *Tpvt* 11. pants tiktu interpretēta vienveidīgi.

19 Šajā ziņā ir jānorāda, ka saskaņā ar LESD 267. pantu Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par Līgumu, kā arī Savienības iestāžu pieņemto tiesību aktu interpretāciju. Šajā pantā noteiktās sadarbības starp Tiesu un dalībvalstu tiesām ietvaros tikai valsts tiesa, ņemot vērā katras lietas īpatnības, var noteikt, cik lielā mērā prejudiciālais nolēmums ir vajadzīgs, lai šī tiesa varētu pieņemt savu nolēmumu, un cik atbilstīgi ir jautājumi, ko tā uzdod Tiesai. Tādējādi, ja valsts tiesu uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju, Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu (skat. 2011. gada 21. decembra spriedumu lietā C-482/10 *Cicala*, Krājums, I-14139. lpp., 15. un 16. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

20 Saskaņā ar šo judikatūru Tiesa vairākkārt ir atzinusi, ka tās kompetencē ir lemt par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu, kuri attiecas uz Savienības tiesību normām, situācijās, kurās pamatlietas fakti neietilpst Savienības tiesību tiešas piemērošanas jomā, bet kurās minētās tiesību normas tomēr ir padarītas piemērojamas valsts tiesību aktos, kuros pilnībā iekšējas situācijas tiek risinātas tāpat, kā tas darīts Savienības tiesībās. Proti, šādos gadījumos pastāv droši zināma Savienības interese, lai izvairītos no turpmākām atšķirībām interpretācijā un no Savienības tiesībām aizgūtās tiesību normas vai jēdzieni tiktu interpretēti vienveidīgi, neatkarīgi no apstākļiem, kādos tie jāpiemēro (šajā ziņā skat. tostarp 1990. gada 18. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-297/88 un C-197/89 *Dzodzi, Recueil*,

I-3763. lpp., 37. punkts; 1997. gada 17. jūlija spriedumu lietā C-28/95 *Leur-Bloem, Recueil*, I-4161. lpp., 27. un 32. punkts; 2001. gada 11. janvāra spriedumu lietā C-1/99 *Kofisa Italia, Recueil*, I-207. lpp., 32. punkts; 2006. gada 14. decembra spriedumu lietā C-217/05 *Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio*, Krājums, I-11987. lpp., 19. punkts; 2007. gada 11. decembra spriedumu lietā C-280/06 *ETI u.c.*, Krājums, I-10893. lpp., 21. punkts; 2010. gada 20. maija spriedumu lietā C-352/08 *Modehuis A. Zwijnenburg*, Krājums, I-4303. lpp., 33. punkts, kā arī 2012. gada 18. oktobra spriedumu lietā C-603/10 *Pelati*, 18. punkts).

- 21 Savukārt jautājumā par šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jānorāda, ka *Tpvt* 11. panta 1. un 2. punktā ir precīzi atkārtots LESD 101. panta 1. punkta būtiskais saturs. Turklāt no *Tpvt* preambulas, kā arī tā anotācijas ir skaidri redzams, ka valsts konkurences tiesības Ungārijas likumdevējs vēlējas saskaņot ar Savienības konkurences tiesībām un ka konkrēti minētā 11. panta 1. punkta mērķis ir, lai “saskaņā ar EEK līguma 85. pantu”, kas tagad pārtapis LESD 101. pantā, tiktu aizliegts “viss, kas kropļo konkurenci”. Tādējādi netiek apstrīdēts, ka šis likumdevējs ir nolēmis pret iekšzemes situācijām un Savienības tiesībās reglamentētajām situācijām attiekties vienādi.
- 22 Turklāt no iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka, *Legfelsőbb Bíróság* ieskatā, *Tpvt* 11. panta 1. punktā rodamie jēdzieni patiesībā ir jāinterpretē gluži tāpat kā tiem atbilstošie LESD 101. panta 1. punkta jēdzieni un ka šajā ziņā tai ir saistoši, kā minētos jēdzienus interpretē Tiesa.
- 23 Šajos apstākļos ir jākonstatē, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz uzdoto prejudiciālo jautājumu par LESD 101. panta 1. punktu, pat ja tas pamatlietā aplūkotajā situācijā nav tieši piemērojams.

Par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

- 24 Ungārijas valdība apstrīd, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu būtu pieņemams, pamatodamās uz to, ka iesniedzējtiesas izklāstītie faktiskie apstākļi neietver visu informāciju, kas vajadzīga, lai Tiesai varētu lietderīgi atbildēt uz tai uzdoto jautājumu. Šī valdība tostarp apgalvo, ka, lai novērtētu, vai prejudiciālajā jautājumā minēto divpusējo nolīgumu mērķis ir vai nav bijis ierobežot konkurenci, ir jāņem vērā ne tikai šie nolīgumi, bet visa šo nolīgumu sistēma kopumā un apstākļi, ka tie ir savstarpēji nostiprinoši.
- 25 EBTA Uzraudzības iestāde, neizvirzīdama minētā lūguma nepieņemamību, arī norāda, ka iesniedzējtiesa neprecīzē pamatlietā aplūkoto nolīgumu saimniecisko un tiesisko kontekstu, tādējādi tai apgrūtinot lietderīgas atbildes sniegšanu.
- 26 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts tiesas iesniegto lūgumu Tiesa var noraidīt tikai tad, ja ir acīmredzams, ka lūgtajai Savienības tiesību interpretācijai nav nekādas saistības ar pamatlietas faktiskajiem apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēma ir hipotētiska vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas vajadzīgi, lai varētu sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem (skat. it īpaši 2001. gada 13. marta spriedumu lietā C-379/98 *PreussenElektra, Recueil*, I-2099. lpp., 39. punkts; 2006. gada 5. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-94/04 un C-202/04 *Cipolla u.c.*, Krājums, I-11421. lpp., 25. punkts, kā arī 2012. gada 15. novembra spriedumu lietā C-180/11 *Bericap Záródástechnikai*, 58. punkts).
- 27 Savukārt konkrēti jautājumā par Tiesai prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā iesniedzamo informāciju jānorāda, ka tās mērķis ir ne tikai ļaut Tiesai sniegt noderīgas atbildes, bet arī sniegt iespēju dalībvalstu valdībām, kā arī citām ieinteresētajām personām saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 23. pantu iesniegt savus apsvērumus. Tālab ir vajadzīgs, lai valsts tiesa definētu faktisko un tiesisko situāciju, ar kādu ir saistīti tās uzdotie jautājumi, vai vismaz paskaidrotu faktiskos pieņēmumus, ar kuriem ir pamatoti šie jautājumi (skat. 2012. gada 16. februāra spriedumu lietā C-25/11 *Varzim Sol*, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 28 Taču iesniedzējtiesas lēmumā ir pietiekami aprakstīti pamatlietas tiesiskie un faktiskie apstākļi un iesniedzējtiesas sniegtās norādes ļauj saprast uzdotā jautājuma nozīmi. Tādējādi šajā lēmumā ieinteresētajām personām ir dota faktiska iespēja iesniegt savus apsvērumus saskaņā ar Tiesas Statūtu 23. pantu, kā to turklāt apstiprina Tiesai sniegto apsvērumu saturs.
- 29 Balstoties uz iesniedzējtiesas lēmumā norādīto, Tiesa turklāt spēj sniegt lietderīgu atbildi *Legfelsőbb Bíróság*. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka LESD 267. pantā paredzētajā tiesvedībā, kas ir balstīta uz skaidru funkciju sadalījumu starp valstu tiesām un Tiesu, šis pēdējās uzdevums ir tikai interpretēt Savienības tiesību normas, par kurām tai tiek jautāts, šajā gadījumā – LESD 101. panta 1. punktu. Tādējādi nevis Tiesas, bet gan *Legfelsőbb Bíróság* ziņā ir šo interpretāciju piemērot konkrētās lietas apstākļiem un tātad galu galā novērtēt, vai, ņemot vērā visu pamatlietā esošo situāciju raksturojošo faktoru kopumu un saimnieciski tiesisko kontekstu, kurā tā ietilpst, aplūkoto nolīgumu mērķis ir ierobežot konkurenci. Tādēļ, pat ja iesniedzējtiesas lēmumā esošais šis informācijas un šā konteksta izklāsts nav pietiekami detalizēts, lai varētu veikt šo izvērtēšanu, šāds robs neliedzot Tiesai izpildīt tai LESD 267. pantā uzticēto uzdevumu.
- 30 No tā izriet, ka lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemams.

Par prejudiciālo jautājumu

- 31 Savā jautājumā iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 101. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka nolīgumi, kuros automašīnu apdrošināšanas sabiedrības abpusēji vienojas vai nu ar automašīnu izplatītājiem, kas darbojas kā remontdarbnīcas, vai ar šos pēdējos pārstāvošo apvienību par stundas izcenojuma likmi, kas apdrošināšanas sabiedrībai jāmaksā par tajā apdrošināto automašīnu remontdarbiem, paredzot, ka šī izcenojuma likme ir atkarīga tostarp no tā, kādu skaitu un procentuālo daļu šo apdrošināšanas līgumu izplatītājs ir pārdevis kā šīs sabiedrības starpnieks, var tikt uzskatīti par konkurences ierobežojumu “mērķa dēļ” šīs tiesību normas izpratnē.
- 32 *Allianz* un *Generali* uzskata, ka šie nolīgumi nav ierobežojums “mērķa dēļ” un ka tātad tos par pretrunā LESD 101. panta 1. punktam esošiem var uzskatīt vienīgi, ciktāl ir pierādīts, ka tie patiešām spēj radīt pret konkurenci vērstas sekas. Turpretim Ungārijas valdība un Komisija piedāvā uz šo prejudiciālo jautājumu atbildēt apstiprinoši. EBTA Uzraudzības iestāde uzskata, ka atbilde uz šo jautājumu ir atkarīga no tā, cik lielā mērā minētie nolīgumi kaitē konkurencei, un šis jautājums būtu jāizvērtē iesniedzējtiesai.
- 33 Ievadam jāatgādina, ka LESD 101. panta 1. punktā noteiktais aizliegums uz nolīgumu var attiekties tad, ja šā nolīguma “mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci kopējā tirgū”. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru kopš 1966. gada 30. jūnija sprieduma lietā 56/65 *LTM (Recueil, 337. lpp.)* šā nosacījuma alternatīvu, uz ko norāda saikļa “vai” lietojums, liek vispirms ņemt vērā pašu nolīguma mērķi, ņemot vērā saimnieciskos apstākļus, kuros tas ir piemērojams.
- 34 Tādējādi, ja ir konstatēts nolīguma pret konkurenci vērstais mērķis, šā nolīguma ietekme uz konkurenci nav jāizvērtē. Turpretim gadījumā, ja nolīguma satura analizē neatklājas, ka konkurencei tiek kaitēts pietiekamā mērā, būtu jāpārbauda tā sekas un, lai uz nolīgumu attiecinātu aizliegumu, jāsavāc pierādījumu kopums, no kura izriet, ka konkurence faktiski un būtiski ir tikusi vai nu traucēta, vai ierobežota, vai izkropļota (skat. 2009. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-8/08 *T-Mobile Netherlands* u.c., Krājums, I-4529. lpp., 28. un 30. punkts; 2009. gada 6. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P un C-519/06 P *GlaxoSmithKline Services* u.c./Komisija u.c., Krājums, I-9291. lpp., 55. punkts; 2011. gada 4. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-403/08 un C-429/08 *Football Association Premier League* u.c., Krājums, I-9083. lpp., 135. punkts, kā arī 2011. gada 13. oktobra spriedumu lietā C-439/09 *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, Krājums, I-9419. lpp., 34. punkts).

- 35 Atšķirība starp “pārkāpumiem mērķa dēļ” un “pārkāpumiem seku dēļ” ir saistīta ar apstākli, ka noteiktu veidu vienošanās starp uzņēmumiem jau pēc sava rakstura var tikt uzskatītas par normālai konkurences funkcionēšanai kaitējošām (skat. 2008. gada 20. novembra spriedumu lietā *C-209/07 Beef Industry Development Society un Barry Brothers*, Krājums, I-8637. lpp., 17. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *T-Mobile Netherlands u.c.*, 29. punkts, kā arī 2012. gada 13. decembra spriedumu lietā *C-226/11 Expedia*, 36. punkts).
- 36 Lai novērtētu, vai nolīgums ierobežo konkurenci “mērķa dēļ”, ir jāizvērtē tā noteikumu saturs, ar to sasniegt gribētie mērķi, kā arī saimnieciski tiesiskais konteksts, kurā tas ietilpst (skat. iepriekš minētos spriedumus apvienotajās lietās *GlaxoSmithKline Services u.c./Komisija*, 58. punkts, lietā *Football Association Premier League u.c.*, 136. punkts, kā arī lietā *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*, 35. punkts). Vērtējot šo saimnieciski tiesisko kontekstu, ir vienlīdz jāņem vērā ietekmēto preču vai pakalpojumu iedaba, kā arī faktiskie attiecīgā tirgus vai tirgu darbības un struktūras apstākļi (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Expedia*, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 37 Turklāt, pat ja līdzēju nodoms nav nepieciešamais nolīguma ierobežojošā rakstura noteikšanas elements, valstu vai Savienības konkurences iestādēm vai tiesām nekas neliedz to ņemt vērā (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *GlaxoSmithKline Services u.c./Komisija u.c.*, 58. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 38 Turklāt Tiesa jau ir atzinusi, ka, lai konstatētu pret konkurenci vērsto mērķi, pietiek ar to, lai nolīgums varētu negatīvi ietekmēt konkurenci, proti, tam konkrētajā gadījumā jāspēj nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū. Jautājumam, vai un kādā mērā šādas sekas faktiski rodas, nozīme ir tikai, lai aprēķinātu naudas soda apmēru un izvērtētu tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *T-Mobile Netherlands u.c.*, 31. punkts).
- 39 Savukārt jautājumā par prejudiciālajā jautājumā minētajiem nolīgumiem jānorāda, ka tie attiecas uz stundas izcenojuma likmi, kas par negadījumā cietušo automašīnu remontdarbiem apdrošināšanas sabiedrībai jāmaksā automašīnu izplatītājiem, kuri darbojas kā remontdarbnīcas. Tajos ir paredzēts, ka šī izcenojuma likme tiek palielināta atkarībā no tā, kādu skaitu un procentuālo daļu apdrošināšanas līgumu izplatītājs šīs sabiedrības uzdevumā ir pārdevis.
- 40 Tādējādi šajos nolīgumos atlīdzība par negadījumā cietušo automašīnu remontdarbu pakalpojumu tiek saistīta ar automašīnu apdrošināšanas brokeru atlīdzību. Radīt saiti starp šiem abiem dažādajiem pakalpojumiem ir iespējams tās īpatnības dēļ, ka attiecībās ar apdrošinātājiem izplatītāji rīkojas divējādā statusā, proti, gan kā starpnieki vai brokeri, automašīnu pārdošanas vai remontdarbu bridī piedāvājot saviem klientiem automašīnas apdrošināšanu, gan kā darbnīcas, apdrošinātāju uzdevumā labojot negadījumā cietušās automašīnas.
- 41 Taču, lai arī šādas saites konstatēšana starp abām principā neatkarīgajām norisēm automātiski nenozīmē, ka attiecīgā nolīguma mērķis ir ierobežot konkurenci, tā tomēr var būt svarīgs faktors, lai izvērtētu, vai šis nolīgums pēc savas būtības ir kaitējošs konkurences pienācīgai darbībai, kas ir konkrēti gadījumā, kad šai darbībai ir vajadzīgs, lai minētās norises būtu neatkarīgas.
- 42 Turklāt jāņem vērā apstāklis, ka šāds nolīgums spēj ietekmēt ne tikai vienu, bet gan divus tirgus – šajā gadījumā gan automašīnu apdrošināšanas, gan automašīnu remontdarbu pakalpojumu tirgus – un ka tā mērķis tātad ir jāizvērtē attiecībā uz abiem šiem konkrētajiem tirgiem.
- 43 Šajā ziņā vispirms jānorāda, ka pretēji tam, kā šķiet domājam *Allianz* un *Generali*, apstāklis, ka abos gadījumos attiecības ir vertikālas, nekādi neizslēdz iespēju, ka pamatlietā aplūkotais nolīgums ir konkurences ierobežojums “mērķa dēļ”. Proti, lai arī vertikāli nolīgumi pēc savas būtības bieži vien ir konkurencei nekaitīgāki kā horizontāli nolīgumi, noteiktos apstākļos tiem tomēr var arī piemist īpaši liela spēja ierobežot. Tādējādi Tiesa jau vairākkārt ir nospriedusi, ka vertikāla nolīguma mērķis bija ierobežot konkurenci (skat. 1966. gada 13. jūlija spriedumu apvienotajās lietās 56/64 un 58/64 *Consten*

un *Grundig/Komisija, Recueil*, 429. lpp.; 1978. gada 1. februāra spriedumu lietā 19/77 *Miller International Schallplatten/Komisija, Recueil*, 131. lpp.; 1985. gada 3. jūlija spriedumu lietā 243/83 *Binon, Recueil*, 2015. lpp., kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Pierre Fabre Dermo-Cosmétique*).

- 44 Turklāt jautājumā par pamatlietā aplūkoto nolīgumu mērķa izvērtēšanu attiecībā uz automašīnu apdrošināšanas tirgu ir jākonstatē, ka ar šādiem nolīgumiem apdrošināšanas sabiedrības, piemēram, *Allianz* un *Generali*, tiko saglabāt vai palielināt savas tirgus daļas.
- 45 Netiek apstrīdēts, ka gadījumā, ja abu šo sabiedrību starpā būtu bijis kāds horizontāls nolīgums vai saskaņota darbība, ar ko domāts sadalīt tirgu, šāds nolīgums vai darbība būtu jāuzskata par ierobežojumu mērķa dēļ un tā rezultātā par prettiesiskiem vienlīdz būtu jāatzīst šā nolīguma vai šīs darbības īstenošanai noslēgtie vertikālie nolīgumi. Tomēr *Allianz* un *Generali* apstrīd, ka tās būtu vienojušās vai saskaņoti darbojušās, un apgalvo, ka strīdīgajā lēmumā ir secināts, ka šāda nolīguma vai darbības nav. Iesniedzējtiesas ziņā ir pārbaudīt šo apgalvojumu atbilstību patiesībai un, ciktāl tai valsts tiesībās to atļauts darīt, izvērtēt, vai ir pietiekami pierādījumi, lai konstatētu nolīguma vai saskaņotas darbības esamību *Allianz* un *Generali* starpā.
- 46 Tomēr, pat ja šo apdrošināšanas sabiedrību starpā nav šāda nolīguma vai saskaņotas darbības, joprojām būtu jāpārbauda, vai, ņemot vērā saimnieciski tiesisko kontekstu, kurā tie ietilpst, pamatlietā aplūkotie vertikālie nolīgumi izrādās esam pietiekamā mērā kaitējoši konkurencei automašīnu apdrošināšanas tirgū, lai tos atzītu par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ.
- 47 Tā varētu būt tostarp gadījumā, ja, kā apgalvo Ungārijas valdība, ņemot vērā valsts tiesībās izplatītājiem, kas rikojas kā starpnieki vai apdrošināšanas brokeri, uzticēto lomu, tiem jābūt neatkarīgiem no apdrošināšanas sabiedrībām. Šajā ziņā šī valdība norāda, ka šie izplatītāji rikojas nevis apdrošinātāja, bet gan apdrošināšanasņēmēja vārdā un to uzdevums ir šim apdrošināšanasņēmējam piedāvāt no visu apdrošināšanas sabiedrību piedāvājumu klāsta viņam vispiemērotāko apdrošināšanu. Iesniedzējtiesas ziņā ir pārbaudīt, vai šajos apstākļos un ievērojot šo apdrošināšanasņēmēju cerības pamatlietā aplūkotie nolīgumi spēj ievērojami traucēt automašīnu apdrošināšanas tirgus pareizai darbībai.
- 48 Turklāt šie nolīgumi būtu konkurences ierobežojums mērķa dēļ arī tad, ja iesniedzējtiesa konstatētu, ka ir visnotaļ iespējams, ka, ievērojot saimniecisko kontekstu, noslēdzot minētos nolīgumus, konkurence minētajā tirgū tiks izskausta vai nopietni vājināta. Lai izvērtētu šādu seku varbūtību, šai tiesai būtu tostarp jāņem vērā šā tirgus uzbūve, alternatīvu izplatīšanas kanālu esamība un to attiecīgais nozīmīgums, kā arī attiecīgo sabiedrību ietekme tirgū.
- 49 Visbeidzot, izvērtējot pamatlietā aplūkoto nolīgumu mērķi attiecībā uz automašīnu remontdarbu pakalpojumu tirgu, jāņem vērā, ka šie nolīgumi šķiet noslēgti, pamatojoties uz “ieteiktajām cenām”, kas noteiktas trijos *GÉMOSZ* pieņemtajos lēmumos laikā no 2003. līdz 2005. gadam. Šajos apstākļos šo lēmumu patieso būtību un tvērumu izvērtēt ir iesniedzējtiesas ziņā (šajā ziņā skat. 2009. gada 2. aprīļa spriedumu lietā C-260/07 *Pedro IV Servicios*, Krājums, I-2437. lpp., 78. un 79. punkts).
- 50 Gadījumā, ja šai tiesai būtu jākonstatē, ka *GÉMOSZ* minētajā laikposmā pieņemto lēmumu mērķis patiešām ir bijis ierobežot konkurenci, vienādojot automašīnu remontdarbu stundas izcenojuma likmes, un ka ar strīdīgajiem nolīgumiem apdrošināšanas sabiedrības šos lēmumus brīvprātīgi apstiprināja, ko var prezumēt gadījumā, ja apdrošināšanas sabiedrība nolīgumu noslēgusi tieši ar *GÉMOSZ*, minēto lēmumu prettiesiskums skartu arī minētos nolīgumus, kas tāpat arī būtu uzskatāmi par konkurences ierobežojumu mērķa dēļ.
- 51 Ievērojot visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka LESD 101. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka nolīgumi, kuros automašīnu apdrošināšanas sabiedrības abpusēji vienojas vai nu ar automašīnu izplatītājiem, kas darbojas kā remontdarbnīcas, vai ar šos pēdējos pārstāvošo apvienību par stundas izcenojuma likmi, kas apdrošināšanas sabiedrībai jāmaksā par tajā

apdrošināto automašīnu remontdarbiem, paredzot, ka šī izcenojuma likme ir atkarīga tostarp no tā, kādu skaitu un procentuālo daļu šo apdrošināšanas līgumu izplatītājs ir pārdevis kā šīs sabiedrības starpnieks, var tikt uzskatīti par konkurences ierobežojumu “mērķa dēļ” šīs tiesību normas izpratnē, ja, individuāli un konkrēti izvērtējot šo nolīgumu formulējumu un mērķi, un saimniecisko un tiesisko kontekstu, kurā tie ietilpst, ir redzams, ka tie konkurences pienācīgai darbībai kādā no abiem konkrētajiem tirgiem kaitē jau pēc savas būtības.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 52 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

LESD 101. panta 1. punkts jāinterpretē tādējādi, ka nolīgumi, kuros automašīnu apdrošināšanas sabiedrības abpusēji vienojas vai nu ar automašīnu izplatītājiem, kas darbojas kā remontdarbnīcas, vai ar šos pēdējos pārstāvošo apvienību par stundas izcenojuma likmi, kas apdrošināšanas sabiedrībai jāmaksā par tajā apdrošināto automašīnu remontdarbiem, paredzot, ka šī izcenojuma likme ir atkarīga tostarp no tā, kādu skaitu un procentuālo daļu šo apdrošināšanas līgumu izplatītājs ir pārdevis kā šīs sabiedrības starpnieks, var tikt uzskatīti par konkurences ierobežojumu “mērķa dēļ” šīs tiesību normas izpratnē, ja, individuāli un konkrēti izvērtējot šo nolīgumu formulējumu un mērķi, un saimniecisko un tiesisko kontekstu, kurā tie ietilpst, ir redzams, ka tie konkurences pienācīgai darbībai kādā no abiem konkrētajiem tirgiem kaitē jau pēc savas būtības.

[Paraksti]